

Πολιτική Προστασία: Επενδύσεις σε Δράσεις Πρόληψης και Προετοιμασίας Αντιμετώπισης Δυνητικών Καταστροφών

Οι φετινές πυρκαγιές και πλημμύρες κατέδειξαν πως δεν αρκεί μόνο να αγοράζουμε καινούργια πυροσβεστικά αεροπλάνα, οχήματα και εξοπλισμό για τους φορείς που αντιμετωπίζουν τις φυσικές και τις τεχνολογικές καταστροφές, ώστε να είμαστε ασφαλείς. Τέτοιες επενδύσεις αποδίδουν αν συνδυασθούν με δράσεις πρόληψης και προετοιμασίας ώστε να αυξηθεί η ανθεκτικότητα των κοινωνιών μας απέναντι στις καταστροφές.

Ας ξεκινήσουμε με τις ερωτήσεις στις οποίες πρέπει να είμαστε σε θέση να απαντήσουμε άμεσα: Ενδεικτικά:

- Έχουμε εκπονήσει τα σχέδια που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της εκδήλωσης των πιθανών κινδύνων σε επίπεδο δήμων, περιφερειακών ενοτήτων αλλά και σε διαδημοτικό επίπεδο;
- Βασίζονται τα σχέδια αυτά στις μελέτες εκτίμησης επικινδυνότητας για τις περιοχές μας; Όπου υπάρχουν είναι επικαιροποιημένα;
- Μήπως απαιτούνται ειδικά σχέδια για την προστασία κρίσιμων υποδομών (π.χ. Νοσοκομεία, Δομές Υγείας, Αμαξοστάσια Υπηρεσιών, Σταθμούς Ηλεκτροπαραγωγής, Φράγματα...).
- Υπάρχουν σχέδια προστασίας πολιτιστικών μνημείων (Αρχαιολογικών Χώρων, Μοναστηριών κ.λπ.) ειδικά όπου σε συγκεκριμένες περιόδους έχουμε σημαντική συγκέντρωση ανθρώπων (θρησκευτικές εορτές, φεστιβάλ, άλλες εκδηλώσεις);
- Υλοποιούνται δράσεις θωράκισης από φυσικές καταστροφές των προστατευόμενων περιοχών (π.χ. περιοχές NATURA) και ενημέρωσης και προστασίας των επισκεπτών τους;
- Στις βιομηχανικές / βιοτεχνικές περιοχές / ζώνες έχουν εφαρμοσθεί μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών; Ποια είναι αυτά και πώς ελέγχεται η εφαρμογή τους; Συνδέονται με τα πιθανά μέτρα όμορων περιοχών όπου η καταστροφή μπορεί να επεκταθεί ή από όπου μπορεί να προέλθει;

Χρειαζόμαστε ξεκάθαρα Ανθεκτικές Πόλεις και Δήμους. Πόσες πόλεις μας όμως συμμετέχουν σε διεθνή δίκτυα όπως το “Making Cities Resilient 2030” / “Καθιστώντας τις Πόλεις Ανθεκτικές 2030” των Ηνωμένων Εθνών; Η συμμετοχή σε τέτοιου είδους πρωτοβουλίες θα έπρεπε να αποτελεί στόχο για τις πόλεις μας, καθώς ωθούν σε μια ολιστική προσέγγιση της πολιτικής προστασίας, παρέχουν καθοδήγηση, εκπαίδευση, καλές πρακτικές, νέες ιδέες και δοκιμασμένες λύσεις, τεχνολογικές εφαρμογές και καινοτομίες. Προτείνουν έναν νέο τρόπο αντίληψης της πόλης και των λειτουργιών της, μια διαφορετική θεώρηση της σχέσης πόλης και πολιτικής προστασίας. Απαιτούν ταυτόχρονα όμως πολιτική και μακροχρόνια δέσμευση εκ μέρους των Δημάρχων και επένδυση σε ένα συνεργατικό μοντέλο διοίκησης των πόλεων στο οποίο δεν είμαστε συνηθισμένοι. *Είναι ωστόσο, μια προσέγγιση που υλοποιεί στην πράξη την οριζόντια θεώρηση της πολιτικής προστασίας ως βάση για τις άλλες πολιτικές.*

Μερικά παραδείγματα διαφορετικά αλλά συναφή μεταξύ τους και αλληλοσυνδεόμενα υπό το νέο πρίσμα της πολιτικής προστασίας: Ξέρουμε πως οι καταστροφές πλήττουν περισσότερο τις ευάλωτες ομάδες (οικογένειες στα όρια της φτώχειας, ηλικιωμένους, άτομα με κινητικά προβλήματα και αναπηρίες, κοινωνικές και άλλες μειονότητες κ.λπ.). Απαιτείται να υπάρξει πρόνοια για την καταγραφή τους σε σχέση με πιθανές καταστροφές και τις εναλλακτικές που υπάρχουν. Εδώ θα πρέπει να ενταχθούν στον σχεδιασμό πολιτικής

Πολιτική Προστασία: Επενδύσεις σε Δράσεις Πρόληψης και Προετοιμασίας Αντιμετώπισης Δυνητικών Καταστροφών

προστασίας και οι κοινωνικές υπηρεσίες (π.χ. Βοήθεια στο Σπίτι, ξενώνες αστέγων, ορφανοτροφείο, κ.λπ.) που είναι σε συνεχή βάση κοντά σε αυτές τις ομάδες. Η Εκκλησία με τις ενορίες της και τις δράσεις που επιτελούν μπορεί επίσης να συμβάλει στην κατεύθυνση αυτή.

Τουρισμός και πολιτική προστασία. Πολλές περιοχές είναι ή έγιναν τουριστικοί προορισμοί αλλά η τουριστική βιομηχανία δεν έχει ενταχθεί στον σχεδιασμό πολιτικής προστασίας. Πώς θα προστατέψουμε τους επισκέπτες των περιοχών μας (ανάμεσα στους οποίους υπάρχουν και ευάλωτες ομάδες βλ. ΑΜΕΑ, υπερήλικες, ανήλικα παιδιά,), πώς θα κάνουμε τους τόπους μας ασφαλείς για τους επισκέπτες; Υπάρχουν τρόποι. Και οι επαγγελματικές οργανώσεις πρέπει να πιέσουν για δράσεις στην πρόληψη, στην ευαισθητοποίηση, στην προετοιμασία απέναντι σε ενδεχόμενες καταστροφές. Ο ρόλος τους δεν πρέπει να εξαντλείται μόνο στα αιτήματα αποζημιώσεων και μέτρων στήριξης μετά.

Ψηφιοποίηση Πολιτικής Προστασίας. Είναι ανάγκη επιτέλους η πολιτική προστασία να ψηφιοποιηθεί. Να γνωρίζει που βρίσκονται, σε τι κατάσταση και αν είναι διαθέσιμα τα απαιτούμενα μηχανήματα σε πραγματικό χρόνο. Μηχανήματα του Δημόσιου Τομέα, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (και όμορων Δήμων) και του Ιδιωτικού τομέα. Να έχει ψηφιακούς χάρτες και εργαλεία υποβοήθησης της λήψης αποφάσεων. Επιχειρησιακά κέντρα στις πρωτεύουσες των Περιφερειών και των Περιφερειακών Ενοτήτων. Με ποιο και πόσο προσωπικό θα αναρρωτηθεί κανείς; Είναι ώρα να θέσουμε (ξανά) τις ερωτήσεις και να δώσουμε επιτέλους τις απαντήσεις, ξεπερνώντας αγκυλώσεις και μικροσυμφέροντα.

Εκπαίδευση. Σημαντικό και χρόνιο έλλειμμα παρατηρείται στο κομμάτι της εκπαίδευσης ανθρώπων που από διάφορες θέσεις εμπλέκονται στην πολιτική προστασία. Δεν είναι μόνο οι πυροσβέστες ή τα στελέχη πολιτικής προστασίας, αλλά και μέλη εθελοντικών οργανώσεων, διαχειριστές κρίσιμων υποδομών και πολιτιστικών μνημείων, μέλη της τουριστικής βιομηχανίας, δημοσιογράφοι, αιρετοί άρχοντες. Μεμονωμένες προσπάθειες γίνονται αλλά δεν εντάσσονται σε ένα συνολικό πρόγραμμα σύγχρονης και ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής προσπάθειας.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ως ΣΗΜΕΙΟ ΑΦΕΤΗΡΙΑΣ και ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗΣ για την ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Η νέα προσέγγιση απαιτεί μακροχρόνια δέσμευση ώστε να ασφαλίσει τις κοινωνίες μας. Πώς ξεκινάμε λοιπόν; Με την σχεδίαση, διεξαγωγή, αξιολόγηση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων ασκήσεων διαφόρων ειδών. Ασκήσεις συζήτησης, επί χάρτου και επί του πεδίου (μικρής και μεγάλης κλίμακας). Αρχικά δημιουργούμε ένα ρεαλιστικό, απαιτητικό σενάριο και μαζευόμαστε γύρω από ένα τραπέζι να συζητήσουμε πως θα το διαχειριστούμε αν προκύψει. Αλληλοεπιδρούμε μεταξύ μας. Για να δούμε τις υφιστάμενες και μελλοντικές ελλείψεις, τους τομείς που πρέπει να βελτιωθούμε, τα επιπρόσθετα σχέδια που απαιτούνται, τα εργαλεία που μας λείπουν, τις ικανότητες που χρειάζεται το προσωπικό μας ώστε να εστιάσουμε τα προγράμματα εκπαίδευσης, τις διαδικασίες που πρέπει να ανασχεδιάσουμε, το ρόλο φορέων, πολιτών, ιδιωτικού τομέα....Ασκήσεις για να εξελιχθούμε μαζί και να γίνουμε καλύτεροι προσφέροντας ασφάλεια στους πολίτες σε σχέση με δυνητικές φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές.

Πολιτική Προστασία: Επενδύσεις σε Δράσεις Πρόληψης και Προετοιμασίας Αντιμετώπισης
Δυνητικών Καταστροφών

Ευάγγελος Κατσαρός

Ερευνητής Πολιτικής Προστασίας

Ινστιτούτο Πολιτικής Προστασίας Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

